

2.4. ülesanne

Kasuta sulgudes antud sõna õiges vormis ja täida lüngad. Ülesande lahendamiseks on aega 10 minutit (7 punkti).

A.

- 2.4.1. Tuleb hoida oma _____ . (pere – ainsuse osastav) 48
- 2.4.2. Ma ei tea, kuidas veeta _____ aega. (vaba – ainsuse osastav) 49
- 2.4.3. Hindan oma sõbranna _____ . (tagasihoidlikkus – ainsuse osastav) 50
- 2.4.4. Minu ümber on palju _____ inimesi. (heatahtlik – mitmuse osastav) 51
- 2.4.5. Vanaema laitis _____ lapselapsi. (laisk – mitmuse osastav) 52
- 2.4.6. Tahan panna kohvi sisse _____ . (suhkur – ainsuse osastav) 53
- 2.4.7. Meie koolis korraldatakse harva _____ . (pidu – mitmuse osastav) 54

B.

- 2.4.8. Rääkisin sõbraga suvistest _____ . (retk – mitmuse seestütle) 55
- 2.4.9. Rullisin _____ kokku. (kaart – ainsuse omastav) 56
- 2.4.10. Muinasjuttudes tuntakse kaasa _____ . (vaene – mitmuse alaleütlev) 57
- 2.4.11. Põhjamaa suved võivad mõnikord olla _____ . (vilu – mitmuse nimetav) 58
- 2.4.12. Poiss jooksis _____ ja tagasi. (põõsas – ainsuse rajav) 59
- 2.4.13. Külalise jutustatud _____ oleks õhtu igavaks jäänud. (lugu – mitmuse ilmaütlev) 60
- 2.4.14. Vanasti sõideti peole _____ . (vanker – ainsuse kaasütlev) 61

2.4. ül eest punkte kokku:

2.5. ülesanne

Paranda lausete sõnastust, muutes alla joonitud lauseosa. Kasuta sobivat käänet või kaassõna. Ülesande lahendamiseks on aega 5 minutit (5 punkti).

- 2.5.1. Vanaema tunneb muret lapselapse tervise üle. 62
- Vanaema tunneb muret _____ .
- 2.5.2. Ühiskond ei suuda andestada kurjategijatele nende tegude eest. 63
- Ühiskond ei suuda andestada kurjategijatele _____ .
- 2.5.3. Tunnen kaasa haigestunud pinginaabrist. 64
- Tunnen kaasa _____ .
- 2.5.4. Mind süüdistati vaasi löhkumise pärast. 65
- Mind süüdistati _____ .
- 2.5.5. Hakkasin mõistma hariduse tähtsuses. 66
- Hakkasin mõistma _____ .

2.5. ül eest punkte kokku:

2. osa eest punkte kokku:

Punkte

Eksamihinne

Aastahinne

PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM

EESTI KEEL JA KIRJANDUS

5. JUUNI 2006

Kool: _____

Maakond/linn: _____

Õpilase ees- ja perekonnanimi: _____

Poiss Tüdruk

MEELESPEA

- Mõttele rahulikult, aega on 3 tundi (180 minutit).
- Töö kirjutamist alusta tiitellehe täitmisega.
- Eksamitöö ülesannete lahendamise järjekord vali ise.
- Enne vastamist loe tähelepanelikult tööjuhendeid.
- Kirjuta vastused selleks ette nähtud kohtadele.
- Eksamitöö kirjuta sinise või musta tindi või pastaga.
- Kirjuta vastused loetavalt ja üheselt mõistetavalt.
- Paranduste tegemisel ei ole lubatud vastust üle kirjutada ega kasutada korrektoripliatsit või -linti.

1. osa. LUGEMINE

Esimene osa koosneb kahest ülesandest, mille eest kokku on võimalik saada 30 punkti. Ülesannete lahendamiseks on aega 50 minutit.

1.1. ülesanne

Loe tekst läbi ning lahenda ülesanded, valikvastustega ülesannetes tõmba õigele vastusele joon alla (20 punkti).

Ave Alavainu Laiulaps

(1) Ma olin ihuüksi väiksel meresaarel:
paar maja seal, saun, suveköök ja kaev.
Ma olin endaga ja õnnis sellel saarel
sest hetkest alates, kui lahkus viimne laev.

(2) See laev viis kaasa kõik, kes kartsid talve
ja sügisrajuisid, mis olid juba teel.
Kõik lahkusid. Kuid minu ainus palve
käis nii: "Mind laske olla veel!"

(3) Ja jäingi saarele. Pea lahkusid ka linnud.
Pihl punas vaid. Ja kolletasid puud.
Ma kordagi ei meenutanud linnu,
kust pealetükkivalt tõi tervitusi tuul.

(4) Mul igast aknast vastu vaatas meri –
kord vahus mõirgav, siis taas tüün ja vaik.
Ta rütmidega kaasa tuksus veri:
see oli vabaduse, rahu sünnipaik.

(5) Mul oli kombeks, hoolimata ilmast,
kord päevas läbi käia rannajoon –
kui piirivalvur pidasin ma silmas,
et mind ei häiriks inime, ei loom.

(6) Paat poleks saanud märkamatuks tulla –
nii lage oli meri ümber maa.
Ma lasksin endal himudeta olla:
ei ole soove sel, kes kõike saab.

(7) Siis tuli esimene sügismaru.
Uks lendas käest ja kargles kaevukook,
puud maani paindusid ja ma ei saanud aru,
miks kiviaiad püsisid veel koos.

(8) Hiidlained käisid sauna külje alla,
mäel tuulik tiirles lausa omapäi,
mu pestud pesu pääses nõõrilt valla
ja rumal on, kes küsib, kus see jäi.

(9) Torm oli korralik. Ka vihma ohtralt sadas.
Truuks rohelusele jäid ainult okaspuud.
Kuid teisel hommikul mu meri kaua magas –
nii nagu poleks iial olnud tuult.

(10) Ja Päike tõusis. Nagu tunneks huvi,
kas alles jäi see tillukene saar.
Sest päevast algas vananaistesuvi –
üks suvi veel, kui suvi otsa saab.

(11) Ma pärastlõunal läksin mereranda,
et läbi käia maa ja mere joon,
käes kott, et võtta, mis on merel anda,
sest torm on seni ikka kraami toond.
Ma leidsin:

võrgupoisid,
päästerõnga,
hää tüki võrku
(sobib nuustikuks),
võõrkeelse kohvipurgi
(kaas peab nõrgalt)
ja Surnunukilt
loomaluustiku.

Hea hulga teisemaiseid kilekotte
ja kümnekonna plastmasspudeleid,
paar juppi roostetanud ankrukette
ja siis ... seal ees ...

No see on alles leid!

Üks jalg veel vees ja teine rannaliival
peab laintesäbrus pidu väikemees:
laps aastane. Kust on ta saanud siia?!
Nii hirmuta maa, taeva, mere ees.

2.3. ülesanne

Kasuta jämedalt trükitud sõnades suurt ja väikest algustähte õigesti. Kirjuta jämetrukis sõnad ülesande lõpus olevatele joontele. Ülesande lahendamiseks on aega 10 minutit (5 punkti). Ole hoolas, ära tee sõnade ümberkirjutamisel vigu.

President Arnold Rüütel ei sõitnud Moskvasse tähistama (2.3.1.) **teise maailmasõja** lõppemise 60. aastapäeva.

Allveearheoloogid leidsid (2.3.2.) **soome lahe** põhjast (2.3.3.) **tsaari-venemaa** soomuslaeva vraki.

Euro kasutuselevõtuga kaovad (2.3.4.) **eesti kroonid** käibelt.

Esimest korda tähistati (2.3.5.) **emakeelepäeva** 14. märtsil 1999. aastal.

Näitleja Guido Kanguri reisiraamat, mis ilmus enne möödunud aasta (2.3.6.) **jõule**, põhineb telesarjal (2.3.7.) **"elu on seiklus"**.

2005. aastal hakkas ilmuma uus noorte kirjandusajakiri (2.3.8.) **värske rõhk**.

Aivar Mäe, (2.3.9.) **eesti kontserdi** direktor, tahab kutsuda esinema ka nimekaid välisartiste.

Novembri lõpus algab järjekordne (2.3.10.) **pimedate ööde filmifestival**.

	Punktid
2.3.1. _____	<input type="text"/> 38
2.3.2. _____	<input type="text"/> 39
2.3.3. _____	<input type="text"/> 40
2.3.4. _____	<input type="text"/> 41
2.3.5. _____	<input type="text"/> 42
2.3.6. _____	<input type="text"/> 43
2.3.7. _____	<input type="text"/> 44
2.3.8. _____	<input type="text"/> 45
2.3.9. _____	<input type="text"/> 46
2.3.10. _____	<input type="text"/> 47

2.3. ül eest punkte kokku:

2.2. ülesanne

Kirjavahemärgista laused. Ülesande lahendamiseks on aega 15 minutit (13 punkti).

2.2.1. Ühel päeval peatus tõld mis oli suur ja kullaga kaunistatud mööda maanteed komberdava punastes kingades ja rõivaräbalais tüdruku kõrval.

Punktid
 25

2.2.2. Selles istus uhke emand kes võttis tüdruku endaga koju kaasa lubades teda tütre eest pidada.

26

2.2.3. Jõudnud koju andis emand tüdrukule puhta linase aluspesu ja villase kleidi selga valged sokid ja läikivad mustad kingad jalga.

27

2.2.4. Kui tüdruk oma vanade kehakatete järele küsis ütles emand et ta oli need visanud tulle kus need tuhaks põlesid.

28

2.2.5. Lapse meel oli väga kurb sest kuigi teda ümbritses nüüd rikkus ja uhkus olid just need oma kätega valmistatud punased kinganirud pakkunud talle kõige suuremat rõõmu.

29

2.2.6. Nädal aega enne seda kui laps pidi leeri minema viis vana emand ta lombaka kingsepa juurde ja palus tüdrukule uhked leerikingad teha.

30

2.2.7. Kingsepal oli kummuti peal paar punaseid kingi mis olid tehtud kõige paremast nahast kuid kirikusse minekuks hästi ei sobinud.

31

2.2.8. Järgmisel päeval piidlesid kirikulised suuril silmil punaseid kingi tütarlapse jalas kingad särasid kui läikima hõõrutud õunad lõkendasid nagu südamed.

32

2.2.9. Jutlus kuulatud lahkus tüdruk koos vana emandaga kirikust saamata pilku oma karminpunastelt kingadelt.

33

2.2.10. Vana soldat käsi sidemega kaelas seisis kirikuuksel ja palus luba lapse kingadelt tolm ära pühkida.

34

2.2.11. Pea meeles et nüüd on tants alati sinuga ütles punahabe ja pilgutatas tüdrukule silma.

35

2.2.12. Tantsusammul liikus tüdruk edasi ja tema kõrvus kajasid sõnad Sa tantsid oma punastes kingades kuni sinust saab tont.

36

2.2.13. Olge nii lahke palus tütarlaps meest kelle maja lävele ta jõudis palun päästke mind sellest hirmsast saatusest.

37

(Hans Christian Anderseni muinasjutu põhjal)

2.2. ül eest punkte kokku:

(12) Nii paljas nagu siis, kui ilma sündis,
ja tuules turritamas juuksetukk.
Kas ujus siia ta? Või lendas? Kõndis?
Mil kombel mööda läks tast kindel hukk?

(13) Ma kartsin selle lapse juurde minna:
ta keskendunult mängis merega,
peost aina kivikesi loopis sinna,
kui oleksid nad ühe verega.

(14) Laps polnud külmavõetud, hirmul, väsind,
laps rannal aina kilkas, trallitas.
Ma ligi astusin. Ja siis üks väike käsi
mind väga tuttavlikult kallistas.

(15) Ta ütles: "Emme!"
Ütles: "Anna! Anna!"
Laps süles, on mul sada jalga all.
Ma väga hellalt taresse ta kannan
ja juba ongi ta mu teki all.
Ja uinub.
Nagu ikka uinutakse,
kui mängupäev on väsitav ja pikk.
Nüüd kooldun küsides ma
üle leitud lapse:

1.1.1. Teose peategelane ei lahkunud saarelt, sest

- ta oli suvitaja;
- ta hilines viimasele laevale;
- ta tahtis üksi olla;
- ta pidi hoolitsema lapse eest.

1.1.2. Selgita **oma sõnadega**, mis on vananaistesuvi. Ära kasuta vastuses autori selgitust.

"On koduks meri sul? Maa? Taevas? Igavik?
Kust teadsid siia minu juurde tulla?
Miks köitis sind just siin see väike saar?
Su leidsin: taevas pea, jalg meres, teine mullal ...
Kui kauaks minu juurde jääda saad?"

(16) Mustmiljon küsimust.
Ei ühtki vastust.
Vaid vastutus.
Ja uue elu usk.

(17) Ma jahmun tõest, just praegu avastatust:
ma lapse vang! Mult võeti vabadus!

(18) Pean saarelt pääsema veel enne talve.
Pean rannal hädatule süütama.
Õöd-päevad olema pean juhulaevavalves.
Pean-pean-ja-pean! See hakkab tüütama ...

(19) Kui mõte jõuab selle käänu taha,
laps unes järsku lahkelt naeratab:
mu viimse vabaduse kustutab see maha –

ma lähen randa lõket tegema.

Punktid

0	1
---	---

1

0	1
---	---

2

1.2. ülesanne

Loe tekst läbi ning lahenda selle põhjal ülesanded, valikvastustega ülesannetes tõmba õigele vastusele joon alla (10 punkti).

Naised kasutavad arvutit meestest rohkem

Kaire Uusen
Postimees, 15.11.2005

Eesti elanikel on vähem arvuteid kui lääneeurooplastel, näitab värske Eurostati uuring. Samas on Eesti ainus ELi maa, kus naised kasutavad arvutit rohkem kui mehed.

Vaid kolmes riigis – Lätis, Leedus ja Soomes – kasutavad Eurostati andmeil mehed ja naised arvutit sama palju. Mujal Euroopa Liidus pruugivad mehed arvutit rohkem. Keskmiselt kasutab 16–74-aastaste ELi elanike seas arvutit meestest 58 ja naistest 51 protsenti.

Sotsiaalministeeriumi soolise võrdõiguslikkuse osakonna juhataja Kadi Viik oletas, et tõenäoliselt seletab uuringu tulemust Eesti tööturg.

Paljud naised vanuses 30 ja ülespoole töötavad kaubandus-teenindussfääris, kus on arvutikasutus laialt levinud.

Sama pakkus ka rahvastiku-teadlane Kaljo Laas, kes ütles, et mehed on küll tippametnikud, aga enamikus teistes nn meeste

valdkondades ei kasutata ega õpita arvutit. Näiteks ehituses ei ole vaja arvutit, seevastu sekretäri või gümnaasiumiõpetajana töötaval naisel on arvutioskus hädavajalik.

Laasi hinnangul võib statistika näidata naiste suurt osakaalu arvutikasutajate seas ka seetõttu, et neid on teatud vanusegruppides oluliselt rohkem kui mehi ja viimastel on lühem eluiga. Mujal ei ole eluea vahe nii suur, aga Eestis elavad naised meestest 11 aastat kauem.

Rahvastikuteadlane tõi välja ka selle, et Eestis toimus internetiseerumine väga kiiresti ja koolitusi korraldati suhteliselt palju. Laas ütles, et ta ei tea, kas seda on uuringus arvestatud, aga ka kõik pensionärid, kes vähegi tahtnud, on saanud Eestis arvutikoolitust. Eestis on aga pensionäridest ligi kaks kolmandikku naised.

Teistes riikides Laasi andmeil pensionäridele tasuta arvutikoolitust tehtud pole. Mujal on

pensionärid jõukamad ja teavad ise, millega tegelevad. /---/

IT Kolledži õppejõud Linnar Viik tõi välja ka hariduse argumendi. Ta tõi näite, et kõrgharitud inimesed kasutavad rohkem Interneti ja naised on üldjuhul haritumad.

Viik tõi esile, et meie regiooni eripära on ehk see, et valitsused ja erasektor on nii kogu regiooni kui ka riiklikul tasandil Interneti propageerinud juba aastaid.

Lisaks on muutunud info-tehnoloogia lihtsamaks. Viik nentis, et arvutiteenuste arenduses on jõutud punkti, kus nende seas leidub igaühele midagi huvitavat ja vajalikku.

Eeltoodud Eurostati uuringu järgi jääb Eesti aga ELi keskmisele näitajale alla nii arvutite kui ka Interneti-ühenduste arvu poolest. ELis on arvuti 54 ja Eestis ainult 36 protsendil leibkondadest.

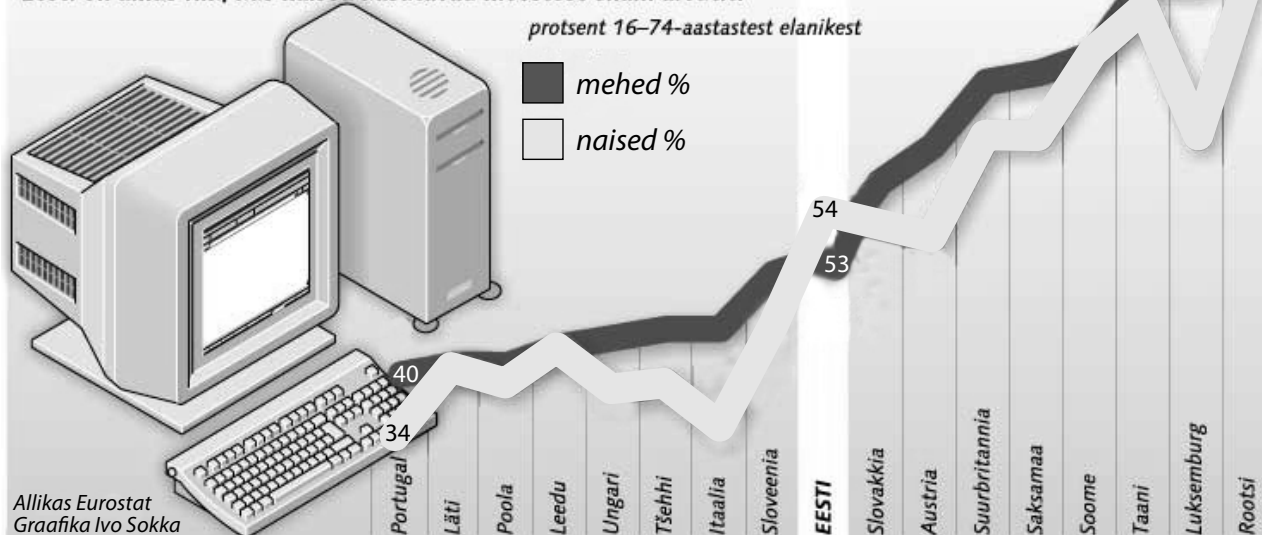
Internetiseerituse poolest on esikohal Taani ja Holland.

(Artiklit on eksamiülesandeks kohandatud.)

RIIKLIK EKSAAMI- JA KVALIFIKATSIOONIKESKUS
PÕHIKOOLI LÕPUEKSAM EESTI KEEL JA KIRJANDUS 2006

Arvutikasutajate osakaal Euroopa Liidus

Euroliidu riikidest torkavad kõige suurema arvutikasutajate osakaaluga silma Põhjamaad. Eesti on ainus riik, kus naised kasutavad meestest enam arvutit.

Allikas Eurostat
Graafika Ivo Sokka

1.2.1. Millises riigis kasutatakse arvutit a) kõige vähem ning b) kõige rohkem?

Punktid
0 1 2 14

a) _____

b) _____

1.2.2. Mitme protsendiga jäävad Eesti mehed arvutite kasutamises Euroopa Liidu vastavale näitajale alla?

0 1 15

1.2.3. Nimeta kaks põhjust, miks Eestis on arvutikasutajate hulgas mehi vähem kui naisi.

0 1 2 16

1. _____

2. _____

1.2.4. Mitmel protsendil Eestis peredest tuleks veel endale arvuti soetada, et riik tervikuna jõuaks Euroopa Liidu keskmisele tasemele?

0 1 17

1.2.5. Millises a) Balti riigis ning b) Põhjamaas kasutatakse uuringu põhjal kõige vähem arvuteid?

0 1 2 18

a) _____

b) _____

1.2.6. Artikli "Naised kasutavad arvutit meestest rohkem" eesmärk on

0 1 19

- anda ülevaade arvutite kasutamisest Balti- ja Põhjamaades;
- reklaamida Interneti;
- võrrelda arvutite kasutamist Eestis ja Euroopa Liidus;
- suurendada meeste osakaalu arvutikasutajate hulgas.

1.2.7. Leia tekstist üks põhjendus, miks Eestis on arvutite ja Interneti kasutamine kiiresti kasvanud.

0 1 20

1.2. ül eest punkte kokku: _____

1. osa eest punkte kokku: _____